

MODERNISME I NOUCENTISME

A SANT FELIU DE GUÍXOLS

Xerrada per a
3er i 4t d'ESO i
Batxillerat

Tallers d'Història 2014-2015
ArxiuMunicipaldeSantFeliudeGuíxols

M. Àngels Suquet i Rosa M. Rourich

Museu del
Modernisme
Català.

El modernisme i el noucentisme són moviments culturals que es produeixen a Europa a finals del segle XIX i principis del segle XX.

Sant Feliu
de
Guíxols
durant el segle XIX

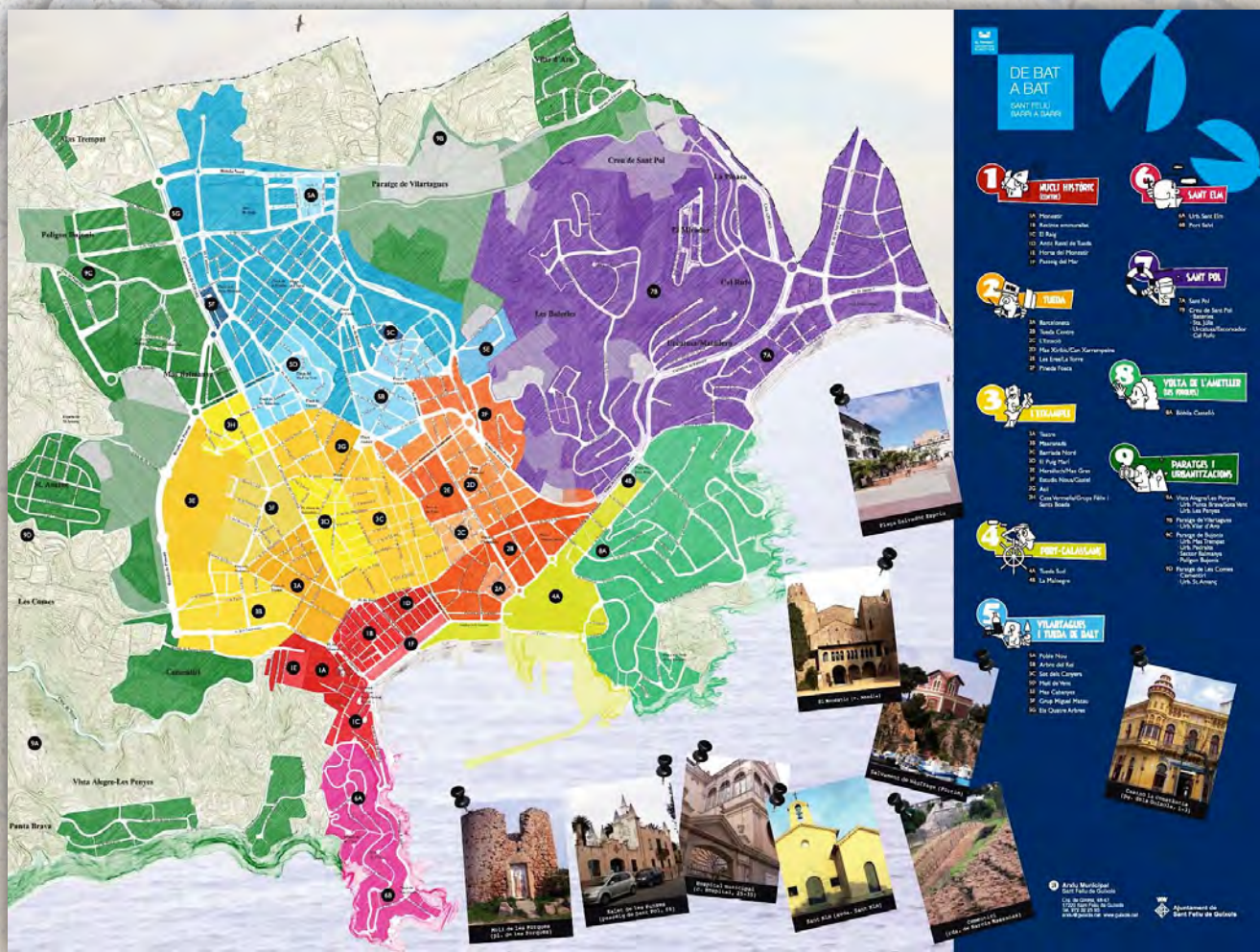

Fàbrica de suro
a principis del
segle XX.

AMSFG.
Col·lecció
Carme Arxer

(Editor:
Thomas)

Al segle XIX a Sant Feliu hi va haver un fort creixement econòmic i demogràfic. Entre 1860 i 1900 la població va passar de 5.487 veïns a 11.333. El motiu va ser la prosperitat de la indústria del suro i del comerç amb ultramar.

Plànol elaborat per Rosa Rourich.

Es van urbanitzar el barri de l'Estació i el barri de l'Eixample, a banda i banda de la carretera de Girona, on hi havia moltes fàbriques.

PORTICO DE S.^a BENITO.

Final de l'antic règim:

El 1835 s'expulsa la
comunitat de monjos del
monestir benedictí.

Portal de Sant Benet i muralla del
Monestir cap al 1900.

AMSFG. Col·lecció Espuña-Ibáñez
(Autor: Jaume Bertran)

A. T. V. 3091. S. Feliu de Guixols.
Nuevo Casino „La Constancia“

Casino dels
Nois després
de la
primera
ampliació,
el 1899.

AMSFG.
Col·lecció
Municipal
d'Imatges

(Autor:
desconegut)

El 1851 es va fundar el casino dels Nois.
El 1880 surt la primera notícia sobre la biblioteca
del casino.
A Sant Feliu es van arribar a crear cinc casinos i un
ateneu.

El 1859 en comença la construcció
de l'escola elemental municipal.

CALLE DEL MAR

(Vista tomada de la torre de la iglesia.)

Hoy
PASO DEL MAR

Casa Llagustera i
escola municipal
(actualment edifici
consistorial) l'any
1889.

AMSFG.
Col·lecció España-
Ibáñez (Autor: Jaume
Bertran)

El 1882 s'instal·la l'enllumenat de gas.

Retrat del
personal de
la fàbrica de
gas de Sant
Feliu de
Guíxols,
1921.

AMSFG.
Col·lecció
Carmela
Palahí

(Autor: Josep
Manetes)

El 1892 es va inaugurar el tren de Sant Feliu de Guíxols a Girona.

Primer viatge fins a Girona, a buscar els vagon. El primer a la dreta és Rafael Patxot.

AMSFG. Col·lecció España-Ibáñez
(Autor: desconegut)

Estació de Sant Feliu de Guíxols
a principis del segle XX.

AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges (Autor: desconegut)

El 1904 es van
començar les obres
del port.
El tren i el port
van ser molt
importants per
transportar
mercaderies.

Vaixells fondejats al racó de
llevant al final del segle XIX.

AMSFG. Col·lecció España-Ibáñez
(Autor: desconegut)

Obres del port, any 1906.

AMSFG. Col·lecció Santiago Güitó
(Autor: desconegut)

Vista del
passeig
entre 1890
i 1895.

AMSFG.
Col·lecció
Espanya-
Ibáñez

(Autor:
desconegut)

El passeig, un dels espais més emblemàtics
de Sant Feliu de Guíxols es va urbanitzar
al segle XIX.

Casa
Llagustera
a finals
del segle
XIX.

AMSFG.
Col·lecció
Espanya-
Ibáñez

(Autor:
desconegut)

La burgesia va edificar bells edificis al
passeig del mar. Malauradament molts es
van enderrocar als anys 60 i 70 per fer
blocs de pisos, com la casa Llagustera.

A l'esquerra, casa Batet.
A la dreta, la fàbrica de
la mateixa família.

AMSFG. Col·lecció família
Batet.
(Editor: Emili Canet)

La família Batet, per exemple,
tenia la casa i la fàbrica al
passeig. Era de les més antigues
de Sant Feliu de Guíxols, com la
dels Patxot.

CONTEXT POLÍTIC

ANGLING IN TROUBLED WATERS

A SERIO-COMIC MAP OF EUROPE

FRED, W. ROSE

ALL RIGHTS RESERVED

1899

Mapa satíric d'Europa, 1899.

A finals del segle XIX i principis del XX la situació a Europa és molt convulsa.

- 1898: Espanya és derrotada els EUA i perd les colònies de Cuba, Puerto Rico i Filipines.
- 1909: A Barcelona té lloc la Setmana Tràgica per la vaga general i les protestes populars contra la guerra del Marroc.
- 1914: comença la primera Guerra Mundial. Com que Espanya no hi intervé, Catalunya experimenta un gran progrés econòmic.
- 1917: comença la Revolució de Febrer a Rússia.
- 1923: el general espanyol Miguel Primo de Rivera dóna un cop d'estat durant l'absència del rei Alfons XIII.
- 1929: crac de la borsa de Nova York i inici de la Gran Depressió que va afectar Espanya
- 1930: final de la dictadura de Primo de Rivera.
- 1931: proclamació de la Segona República a Espanya.

LA RENAIXENÇA

La Renaixença és el moviment literari que va tenir lloc a Catalunya des de l'any 1830 i va servir com a base per als moviments posteriors.

L'objectiu era convertir el català en una llengua literària i de cultura després de la seva decadència davant del castellà, especialment després de la nova planta borbònica.

Comparteix aspectes en comú amb el romanticisme europeu com l'exaltació patriòtica i l'interès per la història.

La difusió de la renaixença es va fer a partir dels certàmens literaris anomenats jocs florals i de l'edició de publicacions a partir d'editorials com l'Avenc.

Autors rellevants:

Bonaventura Carles Aribau (1798-1862)

Jacint Verdaguer (1845-1902)

Joan Maragall (1860-1911)

Bonaventura Carles
Aribau.

Jacint Verdaguer.

Joan_Maragall.

EL MODERNISME

Jugendstil (Alemanya)
Sezessionstil (Àustria)
Modern Style (Anglaterra)
Liberty (Itàlia)
Modernisme (Espanya)
Art Nouveau (França)

Fanal del
passeig de
Gràcia de
Barcelona i
detall de
la coberta
de la casa
Milà.

El modernisme és un moviment de recerca de la modernitat, d'aquí prové el seu nom. Vol trencar amb el passat. S'inicia a finals del segle XIX.

Gerro de l'exposició
"Vestigis del modernisme"
del Museu Abelló (Mollet del
Vallès)

Aquest moviment es considera que es dóna entre
l'impressionisme i les primeres avantguardes.

Entre el 1888, data de la primera Exposició
Universal de Barcelona i el 1906, amb un epíleg
fins el 1926, any de la mort d'Antoni Gaudí.

Forn des
Teatre a
Palma de
Mallorca.

L'arquitectura és la manifestació més important del modernisme. Hi ha edificis modernistes de tots tipus: fàbriques, tallers, botigues, casinos, ateneus, mercats.

Joia dissenyada per Lluís Masriera.

Però es busca la presència de l'art en tots els àmbits de la vida quotidiana. Hi ha el concepte d'art total.

Els artistes tenen moltes facetes diferents: il·lustradors, pintors, escultors, arquitectes.

L'art és present
en els interiors
dels edificis, en
la decoració, en
els objectes, en
la moda i les
joies.

Però aquest art
només estava a
l'abast de la
burguesia.

Saló de la casa Lleó de
l'arquitecte Domènech i
Montaner, a Barcelona.

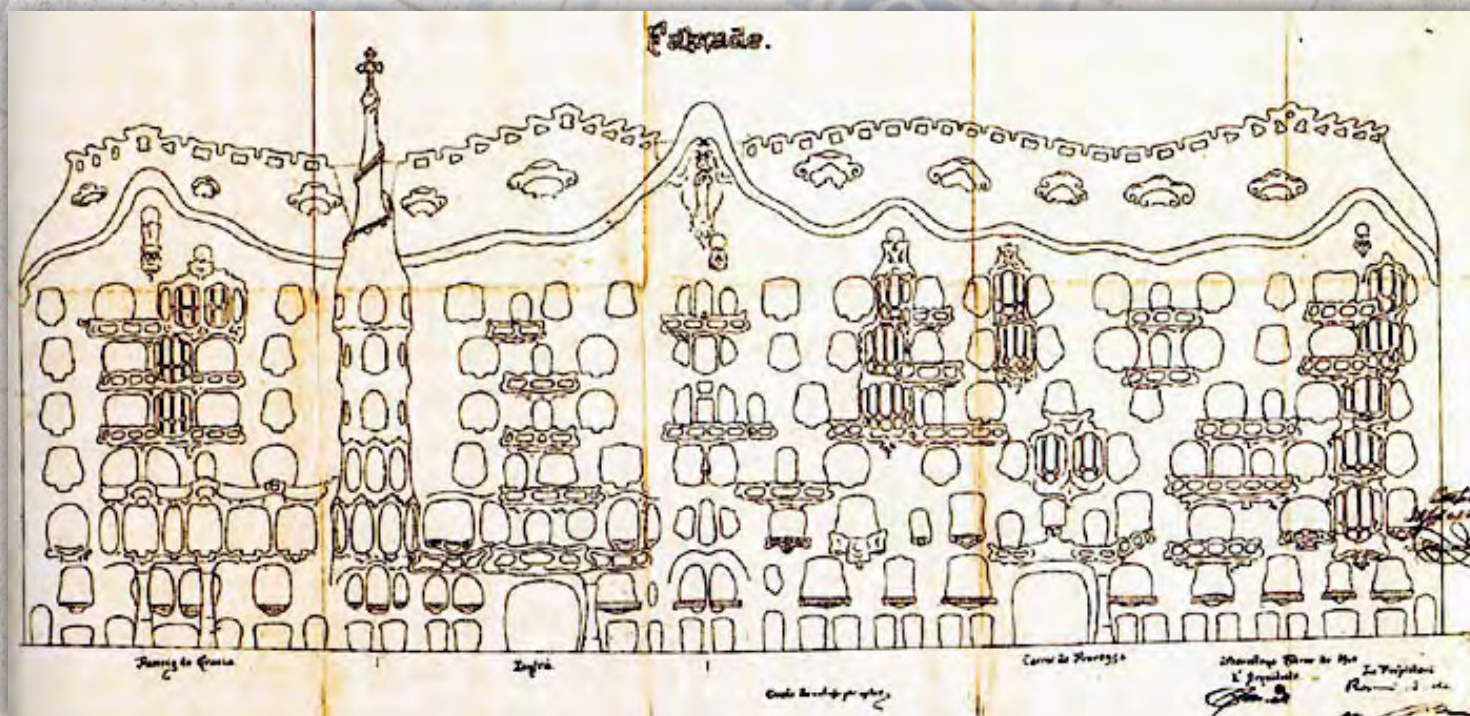

La naturalesa era la font d'inspiració dels modernistes. Sobretot els elements vegetals.

Per això predomina l'ús de la línia corba sobre la recta.

Detall de la barana del parc Güell d'Antoni Gaudí.

Dibuix
de la
façana
de la
casa
Milà,
d'Antoni
Gaudí.

A través de l'assimetria buscaven el dinamisme i moviment de les formes.

S'inspiraven en l'art
gòtic.

Detalls de la casa de les
Punxes o casa Terrades de Josep
Puig i Cadafalch.

Utilitzaven colors vius i
les seves barreges.

Casa Batlló a Barcelona, d'Antoni
Gaudí.

La decoració era molt detallista.

Feien servir molts materials en un sol edifici: pedra, maó, vidre, fusta, ceràmica...

Casa Amatller a Barcelona, de Josep Puig i Cadafalch.

Vidre emplomat
de Joaquim Mir.
Museu del
Modernisme
Català.

La decoració s'inspirava en motius
naturals: flors, insectes (libèl·lules
o papallones), aus (cigne, paó).

Vitrall de la casa Lleó de l'arquitecte Domènec i Montaner, a Barcelona.

Detalls de vitralls de la casa Lleó de l'arquitecte Domènech i Montaner, a Barcelona.

Donaven especial importància a la figura femenina. Ninfes i sirenes, noies idealitzades amb cabells i robes flamejants.

Escultures de Miquel Blay al Palau de la Música de Barcelona.

Artistes modernistes importants:

Arquitectura:

Gaudí, Puig i Cadafalch, Domènech i Montaner

Pintura:

Santiago Rusiñol, Ramon Casas, Isidre Nonell

Escultura:

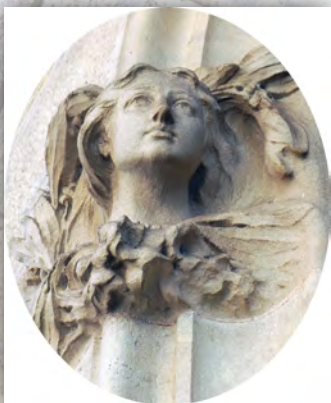
Josep Llimona, Domènech i Montaner, Miquel Blay

Literatura:

Joan Maragall, Prudenci Bertrana, Víctor Català

Música:

Isaac Albéniz, Enric Granados, Enric Morera

Cases modernistes
de
Sant Feliu de Guíxols

El modernisme a Sant Feliu sovint es combina amb la tendència neoclàssica anterior.

Els arquitectes més representatius d'aquest corrent són Ildefons Casamor, Fèlix de Azúa i Pastors i General Guitart.

Proposem un recorregut pels edificis modernistes més significatius de la ciutat.

A. T. V. 3091. S. Feliu de Guixols.
Nuevo Casino „La Constancia“

Casino dels
Nois després
de la primera
ampliació el
1899.

AMSFG.
Col·lecció
Municipal
d'Imatges.

(Autor:
desconegut)

El casino dels Nois és d'estil
historicista i recupera l'estètica
mudèjar.

La casa Maruny és un
bon exemple
d'arquitectura
modernista a Sant
Feliu de Guíxols.

FAÇANA DE LA CASA MARUNY AL
CARRER DEL MALL.

(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

DETALL DE LA DECORACIÓ DE LA FAÇANA DE LA CASA MARUNY.
(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

DETALL DE LA DECORACIÓ DE LA FAÇANA DE LA CASA MARUNY.
(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

DETALL DE LA
DECORACIÓ DE
LA FAÇANA DE
LA CASA
MARUNY.

(Autor: Rosa
M. Rourich.
2014)

DETALL DE LA FAÇANA DE LA CASA
DE LA CAMPANA, A LA RAMBLA DEL
PORTALET.

(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

DETALL DE LA
FAÇANA DE LA
CASA PUJOL,
AL CARRER
JOAN
MARAGALL.

AMSFG.
Col·lecció
Municipal
d'Imatges

(Autor: Jordi
Gallego)

PORTA DE LA FARMÀCIA RUSCALLEDA
AL CARRER MAJOR.

(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

DETALL DE LA PORTA DE LA CASA VIADER, A LA RAMBLA VIDAL.

(Autor: Rosa M. Rourich.2014)

La casa Lloret
té una porta i
un balcó amb
motius florals
fets de ferro
forjat.

VISTES DE LA FAÇANA DE
LA CASA LLORET, AL
CARRER CAPMANY.

(Autor: Rosa M.
Rourich. 2014)

La porta de la casa
Gaziel té una
vidriera amb flors i
fulles de molts
colors.

DETALL DE LA PORTA DE LA CASA
GAZIEL AL CARRER MARAGALL.

(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

La casa Pecher és talment com un castell!

VISTA
GENERAL DE
LA CASA
PECHER AL
CARRER
PECHER.

AMSFG.
Col·lecció
Municipal
d'Imatges

(Autor: desco
negut)

DETALL DE LA FAÇANA.

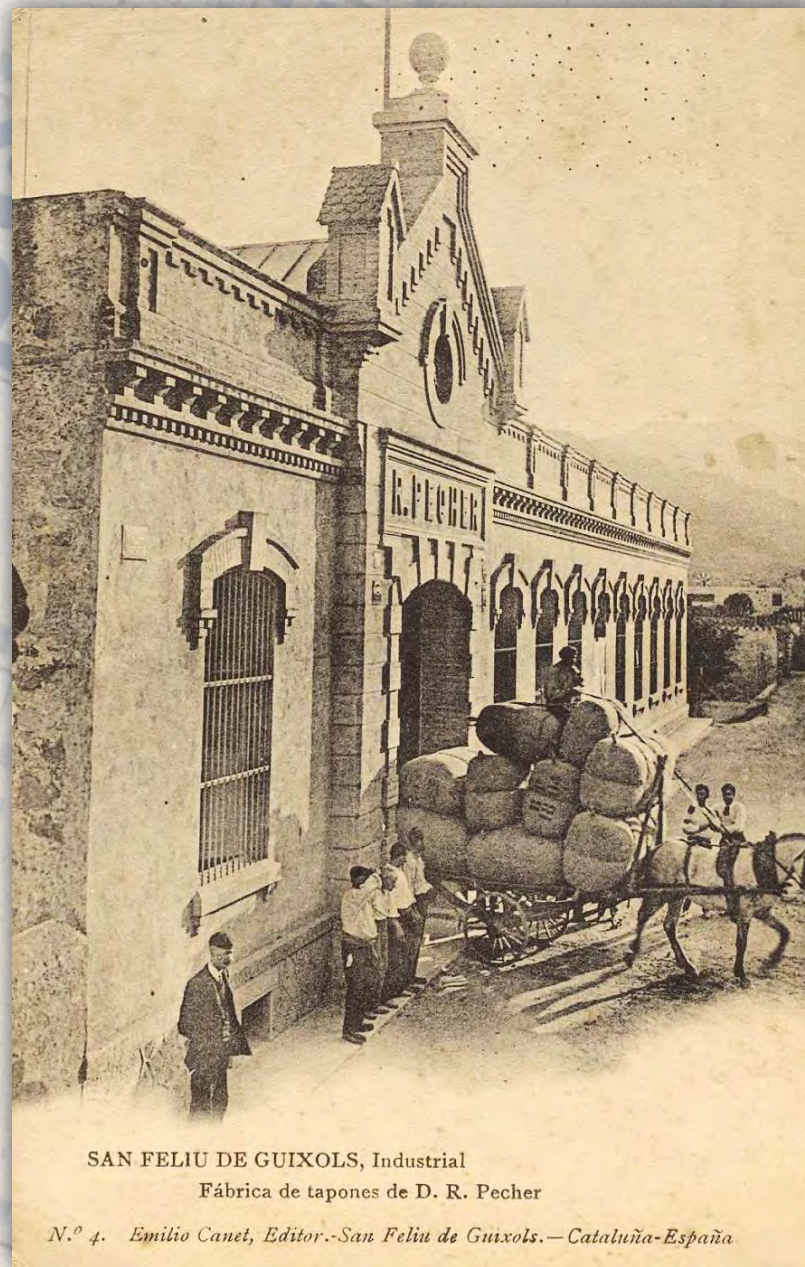
(Autor: Rosa M. Rourich, 2014

Escut: autor Jordi Gallego.)

ENTRADA DE L'ANTIGA FÀBRICA PECHER.

AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges

(Autor: desconegut)

Asil Surís, construït a principis del segle XX.

VISTA GENERAL POC DESPRÉS DE LA SEVA CONSTRUCCIÓ.

AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges (Autor: desconegut)

Amb un aire colonial,
a la carretera de
Palamós hi ha la casa
Maynegre.

VISTA GENERAL DE LA CASA
MAYNEGRE, A LA CARRETERA DE
PALAMÓS.

AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges

(Autor: Jordi Gallego)

A la platja de Sant Pol hi ha el xalet de les Punxes. Les punxes estan fetes amb trencadís de rajoles blaves i blanques.

EL NOUCENTISME

Cap al 1906, vinculat amb l'ideari de la Mancomunitat de Catalunya i Enric Prat de la Riba, s'imposa el noucentisme.

A Europa, el canvi sorgeix arran de les avantguardes i de l'arquitectura moderna i l'estètica es decanta per valors com la higiene, la llum i la funcionalitat.

El principal ideòleg
d'aquest estil va ser Eugeni
d'Ors, que va batejar-lo
prenent com a nom el nou
segle, el 1900 (nou-cents) i
també jugava amb la paraula
nou, contrari a vell.

Aquest nom també recordava
la manera de designar els
períodes del renaixement
italià, el Quattrocento i el
Cinquecento.

Retrat d'Eugeni d'Ors
publicat a *Mundo*
Gráfico Magazine. Madrid,
Spain, 1927-03-30

(Autor: desconegut)

Vitrall de la casa Masó de Girona.

Vol ser molt diferent del modernisme, molt més simple i discret.

Prefereixen la precisió, l'ordre i la claredat.

Valoren la serenitat, la raó i la intel·ligència per sobre de les emocions i la sensibilitat.

*Mediterrània de
Joaquim Sunyer.*

Busquen la inspiració en el món clàssic dels grecs i dels romans. També els agrada la cultura local i la recerca dels orígens.

Consideren el Mediterrani com a àmbit de cultura comuna, també per als catalans.

Predominen les línies per damunt
dels colors,

la decoració austera i la sobrietat
expressiva.

Escultura *Repós*
de Josep Clarà
(1929)

El lloc ideal és la ciutat, símbol i bressol de la civilització moderna.

A la ciutat és on tenen lloc els canvis i els avenços.

La connexió de l'art amb la societat fa que es construeixin parcs, jardins, escultures públiques. Els creadors fan obres en els espais públics.

Plaça de Catalunya, Barcelona.

Casa
Masramon
(Olot) de
Rafael Masó.

Procedència:
Fundació
Masó.

Exemple de casa noucentista, obra de
l'arquitecte gironí Rafael Masó.

Artistes noucentistes importants:

Arquitectura:

Jaume Torres, Josep Goday, Josep Puig i Cadafalch,
Josep M. Jujol

Pintura:

Torres-Garcia, Joaquim Sunyer

Escultura:

Aristides Maillol, Josep Clarà, Enric Casanovas

Literatura:

Eugeni d'Ors, Josep Carner, Guerau de Liost, Josep M.
de Sagarra

Música:

Anselm Clavé, Robert Gerhard

Cases noucentistes
de
Sant Feliu de
Guíxols

A Sant Feliu de Guíxols, la construcció d'edificis noucentistes està vinculada a l'activitat de l'arquitecte Joan Bordàs i Salellas, que treballà entre 1913 i 1955.

Rafael Masó i Valentí també realitzà alguns edificis a Sant Feliu de Guíxols.

Proposem un itinerari per veure quins són els edificis noucentistes més emblemàtics de la ciutat.

Els xalets de Sant Pol, construïts a principis del segle XX, són noucentistes.

XALETS DE SANT POL.

AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges (Autor: desconegut)

El xalet Sant Pol, de
l'arquitecte Josep
Goday.

Edifici
de can
Cases.

Sant
Feliu de
Guíxols.

El xalet Cases de R, Masó entre el carrer
Octavi Viader i el carrer Rafael Masó.

L'interior tampoc està tan decorat, però té aquestes columnes tan originals de ceràmica groga.

DECORACIÓ DE CAN CASES.
AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges
(Autor: desconegut)

A Sant Elm també es van fer xalets noucentistes als anys 20. Encara hi són, però han quedat amagats entre les cases.

XALETS DE SANT ELM.

AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges (Autor: Ricard Mur)

L'edifici la Caixa a la
rambla Vidal de
l'arquitecte Rafael
Masó.

EDIFICI DE LA CAIXA, RAMBLA VIDAL,
ALS ANYS 20.

AMSFG. Col·lecció Espuña-Ibáñez
(Autor: Ricard Mur)

La casa no ha canviat
gens.

EDIFICI DE LA CAIXA, RAMBLA
VIDAL.

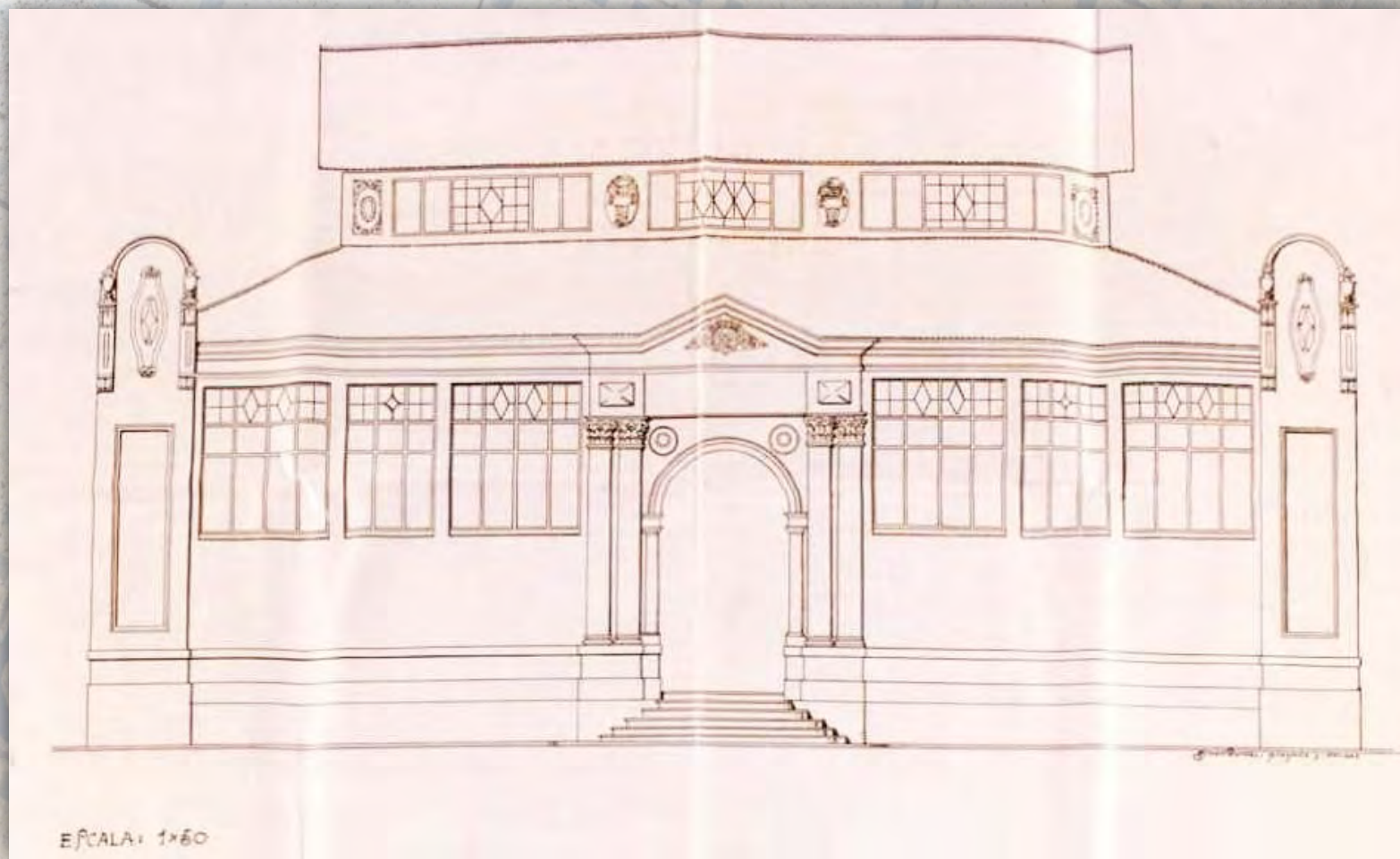
(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

MERCAT
MUNICIPAL
DE SANT
FELIU DE
GUÍXOLS.

(Autor:
Rosa M.
Rourich.
2014)

Un altre edifici d'estil noucentista molt important és el Mercat Municipal, de l'arquitecte, Joan Bordàs. El realitzà l'any 1930.

PLÀNOLS DEL PROJECTE PER AL MERCAT COBERT, DE JOAN BORDÀS. FAÇANA.
AMSFG

PORTA DEL MERCAT.
AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges
(Autor: Jordi Gallego)

LA CASA PATXOT

L'any 1917, Rafael Patxot va enderrocar les cases antigues per fer-ne tres de noves per a les seves filles.

Les va voler fer tan maques que les obres van durar cinc anys!

La casa és una barreja de modernisme i noucentisme.

El rellotge de sol és l'element més important de la façana. més aviat sembla modernista perquè és de ceràmica i té molts colors.

CASA PATXOT. (Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

La torreta
també sembla
modernista.

CASA PATXOT.

AMSFG. Col·lecció Municipal d'Imatges

(Autor: Joan I Josep Segur)

Al dentell de la porta
hi ha una curculla i
fulles de roure amb
glans. Recorda la
decoració de les
façanes de la casa
Maruny o la casa
Lloret, per exemple.

CASA PATXOT.

(Autor: Rosa M. Rourich. 2014)

Els vitralls tenen
unes figures i uns
colors com els que els
agradaven als
modernistes.

CASA PATXOT.

AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges

(Autor: Salvador Estibalca)

Estrelles i un
peix que potser
és el “sorraig”.

CASA PATXOT.
AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges
(Autor: Salvador Estibalca)

El sostre amb motius
florals, com en les
cases modernistes.

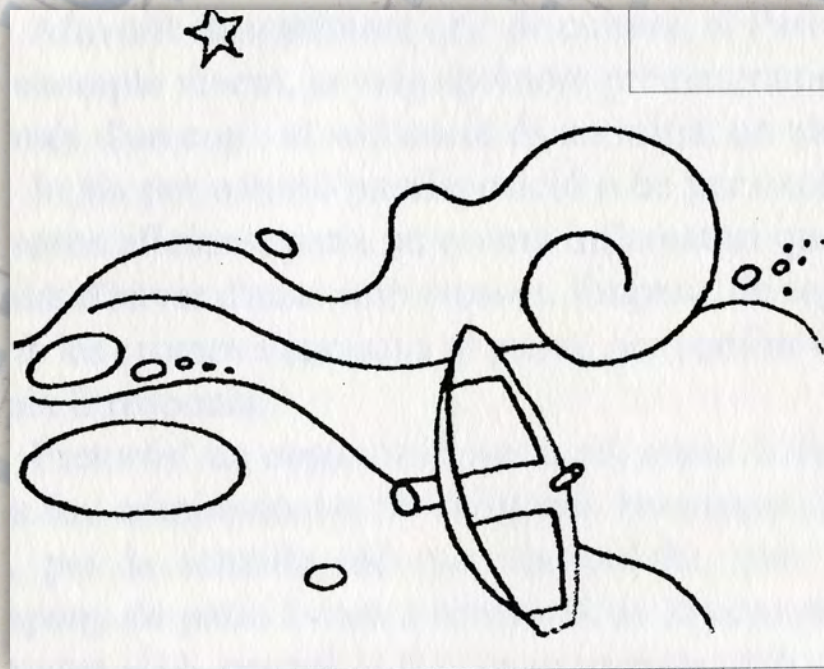
CASA PATXOT.

AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges (Autor: Salvador
Estibalca)

La barana de l'escala
sembla com una ona que
s'enfila.

CASA PATXOT.

AMSFG. Col·lecció Municipal
d'Imatges (Autor: Salvador
Estibalca)

Il·lustració d'autor desconegut
que acompanyava les narracions
dels records d'infantesa de
Rafael Patxot.

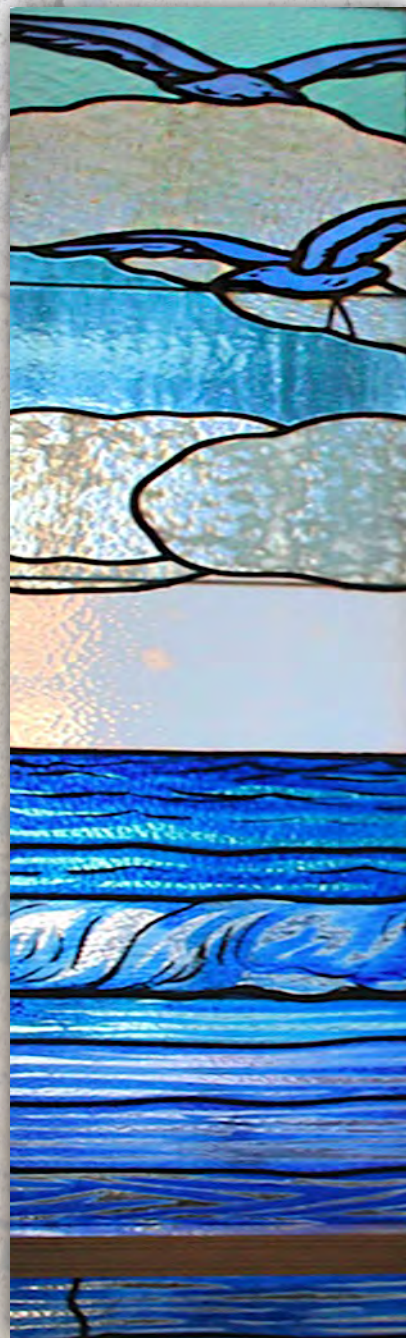
CASA PATXOT.

AMSFG.

Col·lecció
Municipal
d'Imatges

(Autor:
Salvador
Estibalca)

La columna com les de l'antiga Grècia,
això era típic del noucentisme.

FI